

BESLUT

Sverigedemokraterna
Box 20085
104 60 Stockholm

Ärende om intäktsredovisning enligt lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier

Beslut

Kammarkollegiet avskriver ärendet från vidare handläggning.

Bakgrund

Kammarkollegiet har tagit del av de uppgifter som framkommit i TV4:s granskning i programmet Kalla fakta som sändes den 18 augusti 2022.

Kammarkollegiet har även mottagit en anmälan från Vänsterpartiets partiordförande Nooshi Dadgostar. Hon uppger i anmälan att det i programmet Kalla fakta, "Partiernas hemliga Pengar" framkommer att riksdagspartierna Socialdemokraterna, Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna har varit beredda att på olika sätt kringgå lagen om insyn i finansiering av partier. Hon anser därför att Kammarkollegiet bör granska om något av dessa fem partier, dess sidoorganisationer eller ledamöter, ersättare för ledamöter eller valkandidater har tagit emot ett otillåtet anonymt bidrag i strid med lag (2018:90) om insyn i finansiering av partier.

Med anledning av uppgifterna som framkommit i programmet Kalla fakta har Kammarkollegiet öppnat ett tillsynsärende och begärt att Sverigedemokraterna ska kommentera uppgifterna och lämna en redogörelse för partiets rutiner kring mottagande och dokumentation av bidrag.

Sverigedemokraterna har i yttrande till Kammarkollegiet anfört bl.a. följande. Vad gäller deras rutiner kring mottagande och dokumentation av bidrag som ges till partiet har de en tydligt upparbetad arbetsordning där samtliga inbetalningar av bidrag görs till ett separat bankgiro, swish eller konto för partiets donationer. Dessa noteras internt på ett särskilt ställe och det säkerställs att de har adekvat identifikation av bidragsgivaren för att garantera att inga anonyma bidrag släpps

BESLUT

igenom. De eventuella anonyma bidrag som kommer in får en särskild notering. I samband med årsrevisionen, summerar de dessa och genomför en inbetalning av samtliga anonyma bidrag i enlighet med rekommendationen från Kammarkollegiet. Den dokumentation de har gällande inkomna bidrag hanteras enligt GDPR och de redovisar sina partiintäkter i enlighet med Kammarkollegiets instruktioner. På partiets hemsida ger de tydliga instruktioner för hur en donation till partiet skall gå till. Där understryker de att inga donationer kan vara anonyma.

Efter att Kammarkollegiet inlett ett tillsynsärende sändes ytterligare ett inslag av Kalla faktaredaktionen i TV4 där det bl.a. framkom att *"En insamlingsstiftelse med nära kopplingar till Sverigedemokraterna har tagit emot över fem miljoner kronor i anonyma bidrag"*. Det har även kommit in en anmälan som hänvisar till en länk till inslaget.

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 3 § lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier ska ett parti redovisa hur det har finansierat sin verksamhet. Intäktsredovisningen ska avse partiets verksamhet och verksamhet som bedrivs i sidoorganisationer till partiet.

Enligt 11 § andra stycket nämnda lag ska samma krav på intäktsredovisning gälla även för intäkter i en verksamhet som bedrivs i bolag eller i någon annan verksamhetsform om den ideella förening som intäktsredovisningen avser har ett bestämmande inflytande över verksamheten. Detsamma gäller intäkter i en stiftelse som är knuten till den ideella föreningen. Sådana intäkter ska anges särskilt i intäktsredovisningen.

Enligt 23 § lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier ska den som är skyldig att utse en revisor även låta intäktsredovisningen granskas av revisorn. Granskningen ska bl.a. avse om intäktsredovisningen har upprättats i enlighet med 3-11 §§ och ett skriftligt yttrande över granskningen ska bifogas intäktsredovisningen.

Enligt 29 § samma lag utövar Kammarkollegiet tillsyn över att lagens bestämmelser följs.

Av 31 § lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier framgår att om en anmälan från någon enskild eller andra omständigheter ger särskild anledning till det, ska Kammarkollegiet utreda om

1. någon som enligt denna lag är skyldig att ge in en intäktsredovisning inte har gjort det,
2. en intäktsredovisning är felaktig, eller
3. någon har tagit emot ett anonymt bidrag i strid med 9 och 10 §§.

BESLUT

Skälen för beslutet

Syftet med lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier är att trygga allmänhetens insyn i hur partiernas politiska verksamhet, inklusive personalvalskampanjer, finansieras. Detta tillgodoses genom att partier, sidoorganisationer och ledamöter, samt ersättare för ledamöterna öppet ska redovisa sina intäkter och att dessa redovisningar ska offentliggöras. I prop. 2013/14:70 s 77 anges att en utgångspunkt är att brister i ett partis fullgörande av den föreslagna redovisningsskyldigheten i förlängningen ska kunna få politiska konsekvenser snarare än rättsliga sådana. Genom kravet på att en intäktsredovisning ska skrivas under av behörig företrädare för partiets centrala verksamhet, markeras också att det är respektive parti som har det politiska ansvaret för intäktsredovisningen och dess innehåll och att den lämnas till Kammarkollegiet för offentliggörande.

I förarbetena (prop. 2017/18:55 s 91) till den nuvarande lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier konstaterar regeringen avseende Kammarkollegiets tillsynsansvar att den hittillsvarande ordningen har fungerat väl och att det även i fortsättningen i första hand bör vara väljarna som står för kontrollen. Vidare anføres att tillsynsmyndigheten bör ha en begränsad skyldighet att utöva aktiv tillsyn. Som exempel sägs att det inte bör ingå i Kammarkollegiets uppdrag att regelmässigt kontrollera behörigheten hos den som skrivit under en intäktsredovisning utan endast när det finns behov av det. Regeringen menar att det självfallet inte bör komma i fråga att utöva någon tillsyn över partiernas verksamhet eller organisation som sådan.

Kammarkollegiets uppgift enligt 27 § lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier är att ta emot och offentliggöra intäktsredovisningar för allmänheten på Kammarkollegiets webbplats. Kammarkollegiet har även ett tillsynsansvar men som utifrån förarbetsuttalandena får anses vara klart begränsat, se prop. 2013/14:70 s 77. Ett stort ansvar åvilar således respektive parti och deras revisorer att se till att lagen följs.

I programmet Kalla fakta "Partiernas hemliga Pengar" framkommer att olika riksdagspartier, däribland Sverigedemokraterna, har varit beredda att på olika sätt kringgå lagen om insyn i finansiering av partier. Det finns dock inga konkreta uppgifter i programmet om att så faktiskt har skett. Några sådana uppgifter har inte heller kommit till Kammarkollegiets kännedom. Sverigedemokraternas auktoriserade revisor har inte haft något att anmärka på partiets intäktsredovisning för år 2021. Utifrån redovisade omständigheter finner Kammarkollegiet det inte visat att Sverigedemokraterna har brutit mot bestämmelserna i lag (2018:90) om insyn i finansiering av partier.

Vad avser de uppgifter som framkommit i TV4:s inslag om att *"en insamlingsstiftelse med nära kopplingar till Sverigedemokraterna har tagit emot över fem miljoner kronor i anonyma bidrag"* gör Kammarkollegiet följande bedömning.

BESLUT

Enligt lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier ska ett parti och ett partis sidoorganisation redovisa hur de finansierar sin verksamhet. Detsamma gäller verksamhet som bedrivs i bolag eller någon annan verksamhetsform om den ideella föreningen som intäktsredovisningen avser har ett bestämmande inflytande över verksamheten samt stiftelser som är knutna till den ideella föreningen.

I förarbetena (prop. 2017/18:55 s 62-63) till nämnda lag tas frågan upp om insynslagets tillämpningsområde bör utvidgas till att omfatta även fristående organ, som till exempel insamlingsorganisationer. Ett resonemang förs kring insamlingsorganisationers konstruktion i förhållande till sidoorganisationer. Man menar att utmärkande för en sidoorganisation är att den utgör en del av partiet eller att dess medlemmar måste vara medlemmar av partiet medan insamlingsorganisationer anses ligga helt utanför partiets kontroll och inflytande. Det uttalas i förarbetena att det är eftersträvänsvärt att redovisningsskyldigheten så långt som möjligt omfattar de organ som är kopplade till ett parti. Detta talar, som kommittén konstaterar, för att redovisningsskyldigheten principiellt sett borde utvidgas till att omfatta verksamhet som bedrivs av organisationer vars enda eller huvudsakliga syfte är att stödja ett visst parti eller vissa partier. Det hänvisades till att det i de intervjuer som genomfördes med riksdagspartiernas riksorganisationer vid tidpunkten för utredningen (SOU 2016:74 s 265) inte framkommit att det funnits några särskilda insamlingsorganisationer som stöder dessa partier. Kommittén gjorde vidare bedömningen att det är förenat med betydande svårigheter att på ett tillräckligt tydligt sätt avgränsa vad en särskild insamlingsorganisation är. Kommittén valde därför att stanna vid att det inte borde införas någon redovisningsskyldighet för särskilda insamlingsorganisationer. Regeringen instämde i kommitténs bedömning och ställningstagande men menade att det finns skäl att noga följa utvecklingen på området.

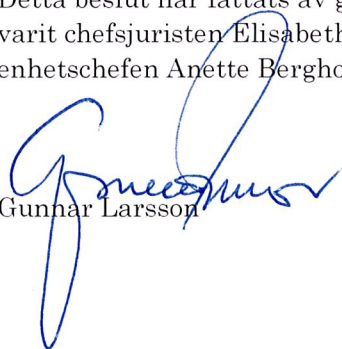
Den aktuella stiftelsen är registrerad hos länsstyrelsen som en insamlingsstiftelse med namnet *"Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism"* och har som ändamål att *"stärka befrämjandet av en konservativ samhällsutveckling"*. Styrelsen består av tre personer varav ordförande sitter i riksdagen och är ledamot i Sverigedemokraternas partistyreelse och en av de övriga styrelseledamöterna är anställd av Sverigedemokraterna. Att stiftelsen skulle ha någon koppling i övrigt till Sverigedemokraterna eller att det skulle finnas någon överenskommelse mellan partiet och stiftelsen går inte att utläsa av dess stadgar eller övriga dokument som Kammarkollegiet har tagit del av. Sverigedemokraterna har inte redovisat att de har fått något bidrag från stiftelsen och stiftelsen har inte heller redovisat att de givit något bidrag till partiet. Man kan naturligtvis spekulera i huruvida Sverigedemokraterna genom de två anställda i stiftelsen kan ha visst inflytande eller påverkan på stiftelsen, men det finns inga konkreta omständigheter i övrigt för att så faktiskt är fallet. Enligt förarbetena till lagen förutsätts det att en insamlingsorganisation är ett fristående organ som anses ligga helt utanför partiets kontroll och inflytande. Vad detta egentligen innebär framgår inte klart. Det hänvisas i stället till att det är förenat med betydande svårigheter att på ett tillräckligt tydligt sätt avgränsa vad en särskild insamlingsorganisation är. Kammarkollegiet gör därför bedömningen att det utifrån den nuvarande

BESLUT

lagstiftningen och dess förarbeten inte finns tillräckligt stöd för att kräva redovisningsskyldighet av Sverigedemokraterna för den i ärendet aktuella insamlingsstiftelsen. Ärendet avskrivs därför från vidare åtgärder.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Gunnar Larsson. Föredragande har varit chefsjuristen Elisabeth Hammar. I den slutliga handläggningen har enhetschefen Anette Bergholm deltagit.

Gunnar Larsson
Elisabeth Hammar